

Pataki Tamás

WANDER PROFESSZOR TITKA

Mindig akkor feküdt le, amikor a lámpagyújtogató betért az utcájába, s még jóval pirkadat előtt kioltotta a pislá lámpákat. De Wander professzor nem sokat aludt. Rémálmok gyötörték. Amint a párnára hajtotta hosszú, őszbe csavarodott fejét, már látni vélte azokat a szörnyű képeket, amelyek nemsokára, ha lehunyja szemét, torz alakokat öltenek és hosszú, véget nem érő folyosókon üldözik őt. Ilyenkor egynémely jelenésnek trombitává nyúlik az arca, s azon harsonázik a professzornak: mindig ugyanazt az örült dallamot. Amikor a lámpagyújtogató a háza elé ér, már kíválnak a homályból alaktalan kísértetei, és amikor befordul az Ilona utcába, már fut azon a sötét folyosón. Mégis mindennap aludt legalább egy-két órát, mert tudta, hogy enélkül nem bírná sokáig. Keze egyre csak reszketne, s még egy lapot sem tudna rezzenéstelenül megtartani. És azt is sejtette, hogy nagyon közel lehet a titokhoz, mert bizton tudta, nem is, bizton hitte, hogy a kísértetalakok, akik körbetáncolják az elméjét és pokoli látomásokká olvadnak az álmaiban, nem oktalanul látogatják.

Wander professzor a Göttingeni Egyetem keleti nyelvek tanszékét vezette, és egy közel-keleti expedícióról visszatérő diákja rengeteg ereklyét és érdekességet hozott neki ajándékba. Hálás volt, amiért Wander kiharcolta neki a tudományos ösztöndíjat, s végre Keletre utazhatott. A magyar diákja, Bereki Ákos rajongva tisztelte az öreg professzort, és igyekezett mindig a kedvében járni. Egy Bagdad környéki kisebb faluban találkozott azzal a vándorkereskedővel, akitől bagóért megvásárolt mindenféle régi tekercset, pedig már akkor tudta, hogy tolvajjal van dolga, de úgy gondolta, Európában több hasznát veszik a tekercseknek, minthogy a sivatagban elkallódjanak s eltűnjenek barbár kézen-közön. Bereki nem tudta megfejtetni az írásjeleket, pedig jártas és elszánt volt a keleti nyelvek tanulmányozásában. Úgy tudott akkádul, ahogy egy magyar úr latinul a régi világban. Csakhogy nem ismerte a pergamenre írt különös írásjeleket, amik emlékeztették Külge kán és Bilge kagán emlékoszlopának rovásaira, de a kelta ogham-írásra is, mégis határozott akkád vonásokat is felfedezett

bennük. Amikor a professzornak átadta a tekercseket s az egy előadása előtti szünetben lopva belenézett, többé nem tudta letenni. El sem hitte, amit látott. Sejtette, mit tart a kezében, de hetekig nem mert róla senkinek sem beszélni egy árva szót sem. Az egykor vidám, kollégáit csípős megjegyzésekkel és adomákkal szórakoztató professzor hallgató lett és mogorva. Mintha egy alig érzékelhető hályog ereszkedett volna a szemére, és attól félt volna a legjobban, hogy még időnap előtt megvakul. Még mielőtt megfejtethné a titkot.

És ekkor iszonyú harsona hasított a dobhártyáiba, önkéntelenül a füléhez kapott, de mindhiába. Húson, csonton áthatoló erős hang volt, amit a hangszerarcú lidércalakok üvöltöttek körülötte, majd cseppfolyóssá váltak, s a professzor fulladozott a furcsa levükben. Csuromvízesen ébredt, kiverte a veríték. Szíve úgy dobogott, mintha adrenalin-injekcióval ingerelték volna. Felállt és az íróasztalhoz sietett, megnézte karóráján a mutatókat. Gondterhelten huppant a székébe, és nagyot sóhajtott. Alig fél óra múlt el. Egyre kevesebbet tud aludni, s a látomásai is egyre erőszakosabban üldözik. Attól fél, hogy egyszer megébred, és itt lesznek körülötte a dolgozósobájában, a sok évtizeden át szenvedélyesen gyűjtött kötetei között. De nem törődött már semmivel, elővette a tekercset, és lázasan nekilátott. Ajka mozgott, próbálta fonetikusán felolvasni a szöveget, az írásjelek felét már megfejtette, de voltak olyanok, amikre sehol, egyetlen nyelvelméleti értekezésben sem talált példát. Persze sejtette, miért. A régi emberek tudták, hogy a szavak rabul ejthetik a láthatatlant, és voltak, akik gondosan eltüntették a régi írások maradványait, hogy sohase lehessen megtudni a titkukat. Egyre jobban szorongatta a tekercset, arca kipirult, ajka kicserepesedett.

– Udu men torulu unutma ikindi ben sajan ulu dagu szor basti gis gil mas – rebegte, mormolta folyamatosan. Nyilallni kezdett a feje, majd egy hirtelen zúgás után valószerűtlenül élesen hallott mindent. A tekercs érdesen sustorgott az ujjá között, kinn már elrobogtak a hajnali kocsik, és emberhangok is keveredtek az évezredek óta ki nem mondott félszavak és hangok közé...

Fúúú! – rikoltott a harsona, pedig nem álmodott. Érezte, hogy közel jár.

– Elde mani tunua lo beno ka rula – rebegte tovább.

Fúúú! – zúgott a harsona.

Már izzadt a homloka, de mondta tovább.

– Mani pet ben szet...

Ekkor kihullt kezéből tekercs, soha nem érzett félelem hűtötte testét, mintha valaki jeges lehelettel fújna a tarkóját. Mert Wander professzor megtudta a titkot. Megfejtette az utolsó, hiányzó betűket és megtalálta hozzá a találó hangokat. De nem olvasta újra a szöveget, mert ha akarta sem tudta volna kitörölni a fejéből azt, amit megtudott. Már nem hallatszottak a harsonák, beszűrődött az utcazaj. Wander professzor felállt, végignézett a könyvespolcán, zavartan ide-oda kapkodta a fejét, majd kihúzta az íróasztalfiókját, beleturkált, valahonnan a legmélyéről előkotorta azt, amit keresett, tágra nyitotta a száját, befalta és meghúzta a ravaszt.

ELEPHANTHY ADOLF MASINÉRIÁJA

A borotva nem nyiszálta ketté Géza torkát. Egyenletesen, biztosan siklott végig rajta, csak a habot sodorta a gallérjára. A borotvát operáló kezét félrehúzták, s a hosszú pengét egy csipkés fehér kendőbe törölték, majd a másik orcáját is megborotvtálták. Közben a nézőközönség nagyokat hümmögött, csettintett. A nők sóhajtoztak, de később vastappsal köszönték meg Elephanthy Adolfnak a mutatványt. Mert Gézát, a gimnáziumi tanárt, nem Adolf borotválta meg, hanem egy cirkusból elcsent szerkezetnek tűnő gép, aminek két karja és emberarcot formázó teteje volt. Adolf ezt a pirosítóval bekent gépezetét Augusztának becézte, s így ismerték szerte az országban, ahol a vándormutatványos és feltaláló sátrat vert.

Sokan és sokszor alkudoztak már erre a különös gépezetére, de Adolf csak mosolygott a nagy, felfelé pödört bajsza alatt és nemet intett.

Egy négyszögletes doboz tetején állt a kis törzs, amiből hullámos, gumyszerű karok nyúltak ki, a szemgödörben pedig két ki-kigyúló pont vöröslött. Elephanthy negyed óra alatt borotválta meg a felajánlkozó férfiakat, utána behúzta a pódium köré emelt függönyt és öt perc szünetet kért a nézelődőktől. Nemsokára a függöny félrelibbent és folytatta a mutatványát. Mindez nem került sokba, de tízszer többbe, mint egy hétköznapi borotválkozás. Egyre rangosabb férfiak ültek be a borbélyszékbe, nemrég egy híres város jegyzőjét is megborotválta,

aki beajánlotta komájának, a szolnoki postahivatal vezetőjének is, a jó mókának ígérkező és utólag már veszélytelennek tűnő mutatványt. Elephanthyt már számtalanszor megvádolták azzal, hogy svindler, de gépezetén nem találtak fogást. Működését mégsem tudták kideríteni és arra nem is adott alkalmat.

Pedig a legtöbben féltek Augusztától. Otrombának tűnő kezei ijesztően suhintottak a borotvával és a szerkezet mélyén robogó kis motor szakadatlanul puffogott, hátul egy kémlelőlyuknyi szellőztetőn távozott a finom-szürke füst, aminek debreceni dohányárnyalata volt. Amint felemelte kezében a borotvát, sokaknak elakadt a lélegzete, majd mikor hirtelenül lesújtott, mint a bakó, és mindig volt pár nő, aki felsikoltott vagy elalélt. Adolf ezen mindig nevetett, amint a gépemberének hátuljában állt és a gombokat nyomogatva, közben folyamatosan a közönséget figyelte, nyugtatgatta és élcélődött a kishitűségükön.

Míg egy napon, amikor egy dél-alföldi városba érkeztek, a vármegyei hajdú kereste meg Elephanthyt, hogy készüljön, mert aznap este az első vendége az alispán lesz, akit roppantul érdekel a masinériája s a kaszinóban becsületbeli fogadást kötött a tagokkal, hogy végre megszabadul Kossuth-szakállától. Elephanthy szíve kongani kezdett, mint egy félrevert harang, mert úgy érezte, végre elérkezett a nagy alkalom. Ha alispánt borotvál, azt az újságok is megírják, és végre elmehet Budapestre, ahol talán borbélyműhelyt nyithat s az előkelő vendégekörből busásan meggazdagodhatna. Eddig sem keresett rosszul, nem panaszkodhatott, hiszen tudta, hogy hetekig hívják fröccsözni klienseit, mert mindenki kíváncsi azokra, akiket egy gépasszony borotvált meg. Nekik is megérte – tűnődött. Aznap úgy érezte, nagy úr lehet még, ezért egy előkelő szálloda éttermében ebédelt, a maradékot – ami nem volt kevés – becsomagoltatta és hazaindult a ponyvasátrába, hogy estig pihenjen.

Szürkületkor rengetegen feszengtek a ponyvasátorban, majd kidőltek a tartóoszlopok. Elephanthy Adolf vigyázban állt Augusztája mögött, s derékig hajbókolt, amikor a borbélyszékbe tessékelte az alispánt. Mindenki megtapsolta a méltóságos urat, aki hetykén hátrafordult és figyelmeztette Elephanthyt:

– Aztán ne vágja át a torkomat a masinériája, mert tiszta kék lesz az új felöltőm!

Adolf szokatlanul tétován válaszolt:

- Nem, nem, isten ments, méltóságos uram, ha ömlene, majd feltöröljük, bizony!

És elkezdődött a művelet. Minden ugyanúgy történt, ahogyan eddig. Csakhogy az alispánnak hatalmas, erős szálú szakálla volt. Adolf pedig elfelejtette megfenni délután a borotvapengét. Nehezen működött a kéz, egy-két helyen cérnavékony sebet ejtett az alispán orcáján. Elephanthy izzadt és zavart volt. Negyedóra már eltelt és még csak az alispán egyik orcáját borotválta meg. A kéz egyre ügyetlenebbül mozgott, Adolf örülten nyomkodta a gombokat és közben könnybe lábadt a szeme. Az alispán izgatottan nézett körül, a borotva tépte, kaparta a szakállát és a közönség is feszülten be-bekiabált. Közben a gép abbahagyta a füstölést, döngetéshez hasonló hangok hallatszottak a belsejéből és összevissza rúgkapált a borotvával. Nagy lárma támadt, az alispán kiugrott a székből és kirohant a sátorból. Nemsokára szitkozódások közepette a többiek is elhagyták a padsorokat.

Elephanthy Augusztája mögött állt és magánkívül zokogott. Behúzta a függönyt, a gép mögé térdelt, zsebéből előkotort egy csavarhúzó, kicsavarta a négyszögletű doboz hátlapját és magához szorította megfulladt, kicsiny feleségét.



A szerelő (terrakotta, 2015)